

края на шейсетѣхъ години внимание не вече къмъ народната маса, а къмъ нейнитѣ по-видни прѣдставители. Това е по лесно и по-удобно. По лесно, защото отдѣлната личностъ може твърдѣ скоро не само да усвои извѣстна идея, но и да стане нейнъ носителъ, особно, когато нейто възприемане е съпроводено съ подкрѣпа отъ естество, което не ще обремени чувствително сръбското държавно съкровище; по-удобно, защото разпространителъ на идеята се явява мѣстентъ дѣятелъ, наложилъ се вече съ извѣстни свои качества на сколната срѣда, при туй съ широки роднински, приятелски и търговски връзки.

На първо врѣме пропагандата почва да вербува адепти между българитѣ търговци и занаятчии въ Бѣлградъ. Голѣмо умѣние да завързва сношения съ тѣхъ проявява Милошъ Милоевичъ. Той не е оставилъ ни едно заведение, занаятчийско или търговско, ни една млѣкарница дори, безъ да ги посѣти съ вѣчната проповѣдь на уста, че българитѣ отъ Македония и Поморавия сж сърби¹⁾. Бѣлградъ става мѣсто за ловъ на българи. Който мине и замине прѣзъ него, по каквато и да било работа, бездруго ще бжде сподиренъ отъ сръбски агентъ, за да го убѣждава, че е сръбинъ, и да му чертае сжщеврѣменно красивитѣ изгледи, които го очакватъ, ако самъ признае, поне за себе си, своя сръбски произходъ. Подаде ли се пѣтникътъ българинъ на разговоръ, нему се правятъ всевъзможни улеснения прѣзъ врѣме на прѣстояването му въ столицата; на край го завеждатъ и при министра на просвѣтата, въ рѣцѣтъ на когото се намиратъ всички нишки на пропагандата. Този послѣдния бездруго ще пита пѣтникътъ: какво ново има по „насъ у Стара Сърбиѣ“, какво четатъ дѣцата и, отдѣ е учителътъ имъ. Слѣдъ това ще почне да разправя разправяното вече отъ агентитѣ, че македонцитѣ не сж българи или, че българитѣ нѣматъ добри книги, за това трѣбва да взематъ сръбски. Въ случай, че учителътъ не разбира сръбскитѣ книги, да го изпждятъ. На край ще му подарятъ единъ-два сандѣка книги и ще го изпратятъ съ хиляди поздравии до „сънародниците сърби“²⁾.

Ето какъ описва цѣлата тази процедура на посърбяване единъ македонски българинъ въ едно писмо къмъ братята си въ Македония подъ надсловъ: „Какво гы блазны сърбы-тѣ:

¹⁾ Македония, г. III, бр. 22, стр. 3, кол. 4 отъ 26 апр. 1869.

²⁾ Дунавска зора, г. I, бр. 29, стр. 108, кол. 1 отъ юни 1868.